

пережив іншого. Особливість такого заповіту полягає перш за все в суб'єктному складі, оскільки скласти такий заповіт може лише подружжя, тобто чоловік та жінка, шлюб яких зареєстрований у державному органі реєстрації актів цивільного стану. У зв'язку з цим Верховний Суд України надав роз'яснення, що розірвання шлюбу припиняє статус подружжя, а недійсність шлюбу (визнання шлюбу недійсним) анулює статус подружжя, а тому розірвання шлюбу чи визнання шлюбу недійсним після складення заповіту подружжя позбавляє цей заповіт юридичного значення без пред'явлення відповідного позову. У цьому разі спадкування відбувається на загальних підставах (п. 18 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про спадкування» від 30.05.2008 року № 7) [2]. Заповіт подружжя не може бути складений особами, які перебувають між собою у фактичних шлюбних відносинах.

Проте встановлення судом режиму окремого проживання подружжя (ст. 119 СК України) [3] не є перешкодою для складення ними спільного заповіту. Це зумовлено тим, що в порядку ст. 120 СК України встановлення режиму окремого проживання не припиняє прав та обов'язків подружжя, які закріплені законом (передбачені шлюбним договором) і які дружина та чоловік мали до встановлення цього режиму.

Відповідно до пункту 6.4 глави 3 розділу Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України заповіт подружжя може бути скасований кожним з подружжя лише за життя обох з подружжя [4].

Крім того, заповіт подружжя може бути складений щодо майна, яке належить йому на праві спільної сумісної власності. Згідно зі ст. 60 СК України майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу).

Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя [5].

Отже, подружжя має право скласти спільний заповіт щодо майна, яке належить йому на праві спільної сумісної власності. У разі складання спільного заповіту частка у праві спільної сумісної власності після смерті одного з подружжя переходить до другого з подружжя, який його пережив. У разі смерті останнього право на спадкування мають особи, визначені подружжям у заповіті.

За життя дружини та чоловіка кожен з них має право відмовитися від спільного заповіту. Така відмова підлягає нотаріальному посвідченню.

У разі смерті одного з подружжя нотаріус накладає заборону відчуження майна, зазначеного у заповіті подружжя (ст. 1243 ЦК).

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що, безперечно, норма, яка надає подружжю право скласти спільний заповіт, за своїм характером є прогресивною, оскільки розширює спадкову правоздатність громадян. З іншого боку, її зміст потребує законодавчого редагування.

Література

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 (редакція від 02.11.2016 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Про судову практику у справах про спадкування : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 року № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Науково-практичний коментар до Сімейного кодексу України: Видання друге, доповнене / Харитонов Є. О., Харитонова О. І., Білоусов Ю. В. та ін. За ред. Є. О. Харитонова. - Х.: ТОВ "Одіссей", 2008. - 659 с.
4. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : Наказ Міністерства Юстиції України від 22 лютого 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Кухарев О. Є. Спадкове право України: навч. пос. / О. Є. Кухарев. – К. : Алерта, 2013. – 328 с.

УДК 347.633

ОСОБЛИВОСТІ УСИНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ, ЯКІ Є ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ, ІНОЗЕМЦЯМИ

Стахова Г. – ст. 4 курсу, гр. ПРвн – 41

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Світлак І.І.

Вінницький коледж економіки та підприємництва THEU

У статті 20 Конвенції про права дитини зазначено, що дитина, яка тимчасово або постійно позбавлена сімейного оточення або яка у її найвищих інтересах не може бути залишена у такому оточенні, має право на особистий захист і допомогу з боку держави, отже, сирота це - дитина, що тимчасово чи постійно перебуває поза сімейним оточенням внаслідок втрати батьків, а також дитина, яка не може з певних причин чи з власних інтересів залишатися в

сімейному оточенні і потребує захисту та допомоги з боку держави [1].

Згідно з Конституцією України «утримання і виховання дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, покладається на державу» [2].

Згідно з частиною 1 статті 207 Сімейного кодексу України усиновленням є здійснене на підставі рішення суду прийняття усиновлювачем у свою сім'ю

особи на правах дочки чи сина [3].

Усиновлення є самостійним інститутом сімейного права, головним завданням якого є надання дітям-сиротам та дітям, які залишились без батьківського піклування, благополучних умов виховання в сім'ї.

Усиновлення дитини провадиться у її найвищих інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя.

На усиновлення дитини іноземцем потрібна згода центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей.

Усиновлення іноземцем дитини, яка є громадянином України, здійснене у відповідних органах держави, на території якої проживає дитина, є дійсним за умови попереднього одержання дозволу урядового органу державного управління з усиновлення та захисту прав дитини [3].

Усиновлення іноземцем в Україні дитини, яка є громадянином України, здійснюється на загальних підставах. Дитина, яка є громадянином України, може бути усиновлена іноземцем, якщо вона перебуває не менш як один рік на обліку в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, і досягла п'яти років.

Дитина може бути усиновлена іноземцем, якщо не виявилось громадянина України, який бажав би її усиновити або взяти на виховання до себе в сім'ю.

Переважне право на усиновлення дитини - громадянина України мають іноземці, які є:

1) родичами дитини;

2) громадянами держав, з якими Україна уклала договір про надання правової допомоги [3].

Таємниця усиновлення в разі усиновлення дитини іноземцями не може бути абсолютно збережена в силу об'єктивних обставин. Так, одним із основних прав дитини відповідно до ст. 7 Конвенції ООН про права дитини 1989 року є право знати своє походження та, наскільки це можливо, знати своїх батьків. Пунктом 6 статті 283 Сімейного кодексу України визначено, що дитина, усиновлена іноземцями, до повноліття зберігає громадянство України, а також має право на збереження своєї національної ідентичності. Отже право іноземця на таємницю усиновлення дитини, яка є громадянином України, є обмеженим загальними нормами Сімейного кодексу.

Так дія правила щодо відсутності таємниці усиновлення залежить від наявності ряду умов, деякі з яких є обов'язковими завжди всі, а деякі - обов'язкові альтернативно.

Так до завжди обов'язкових умов відносяться:

- усиновленим є дитина - громадянин України;

- усиновлювачем є іноземець - громадянин держави, з якою України не має договору про надання правової допомоги.

Альтернативною умовою відсутності таємниці усиновлення є відсутність таємниці усиновлення у державі, в якій усиновлювач постійно проживає і в яку має переїхати дитина або постійне проживання усиновлювача поза межами території України.

Реєстрація дітей, усиновлених іноземцями здійснюється Міністерством зовнішніх справ на підставі поданої усиновлювачами копії рішення суду про усиновлення. Облік дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України, та нагляд за дотриманням їхніх прав до досягнення ними 18-річного віку здійснює відповідна консульська установа чи дипломатичне представництво України за дорученням МЗС.

Для здійснення нагляду за дотриманням прав дітей, які усиновлені іноземцями і проживають за межами України, Державний департамент з усиновлення та захисту прав дитини у місячний строк після отримання копії рішення суду про усиновлення дитини надсилає до МЗС копію зобов'язання усиновлювача про постановку дитини в місячний строк після в'їзду до країни постійного проживання на облік у відповідній консульській установі чи дипломатичному представництві України, подання цій установі чи представництву періодичної інформації про умови проживання і виховання дитини, а також надання можливості її представнику спілкуватися з дитиною.

Таким чином, окрім загального правила, з набранням Сімейного кодексу України чинності визначається світова практика можливості усиновлення не тільки дитини, але й повнолітньої особи. Підстави для такого усиновлення можуть бути різноманітні, однак вони не повинні суперечити загальним завданням усиновлення як правового інституту.

Література

1. Про права дитини : Конвенція від 20 листопада 1989 року (редакція від 20.11.2014 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року (тлумачення від 30.09.2016 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>.
3. Сімейний кодекс України : Закон України від 10 січня 2002 року (редакція від 10.11.2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.